

ОПТИМІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ АУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ І ТА ІІ МЕДИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

Запорізький державний медичний університет МОЗ України, м. Запоріжжя, Україна

Мета – урізноманітнити шляхи контролю над проведенням аудиторної роботи студентів І і ІІ медичних факультетів при вивченні дисципліни «гістологія, цитологія та ембріологія».

Методи: системного підходу та аналізу, анкетування, опитування.

Результати. Наведено сучасне бачення методів проведення семінарських занять на кафедрі гістології, цитології та ембріології в рамках Болонського процесу.

Висновки. Запропоновані засоби оптимізації контролю аудиторної роботи студентів шляхом введення інноваційних технологій проведення семінарських занять на кафедрі гістології, цитології та ембріології закладають основи для розвитку в студентів клінічного мислення, вміння використовувати отримані знання на практиці.

Ключові слова: гістологія, студент, аудиторна робота.

Вступ

Гістологія, цитологія та ембріологія – одна з фундаментальних дисциплін, роль і значення якої полягає у формуванні професійного мислення майбутнього фахівця. У зв'язку з цим викладання гістології в медичному університеті тісно пов'язане з цілями і завданнями клінічних дисциплін, для яких є базисом ті знання, які студенти отримують на кафедрі гістології, цитології та ембріології. Без глибокого знання будови клітин, тканин, органів неможливо розкрити закономірності їх патологічних змін, знайти механізми їх відновлення, профілактики і лікування хвороб на клінічних кафедрах.

Одним із способів поліпшення якості підготовки лікарів є оптимізація аудиторної роботи студентів на основі Болонського процесу, орієнтована на кінцевий результат – підготовку фахівців, які відповідають сучасним вимогам системи охорони здоров'я [1, 4].

Мета роботи – урізноманітнити шляхи контролю над проведенням аудиторної роботи студентів І і ІІ медичних факультетів при вивченні дисципліни «гістологія, цитологія та ембріологія» з метою оптимізації способів формування клінічного мислення майбутніх фахівців.

Матеріали та методи

В якості критерію контролю над проведенням аудиторної роботи студентів І і ІІ медичних факультетів при вивченні дисципліни «гістологія, цитологія та ембріологія» використано методи аналізу опитування та анкетування студентів і професорсько-викладацького складу кафедри.

Результати дослідження та їх обговорення

На думку А.А. Вербицького, головна мета аудиторної роботи полягає в забезпеченні студентам можливості використовувати теоретичні знання на практиці. Теоретична частина аудиторної роботи являє собою проведення семінару. На сьогодні існує безліч різновидів семінарів, кожен з яких пропонує специфічні умови для прояву активності студента [1, 3]. Семінар найчастіше є продовженням лекційних форм навчання і служить для осмислення і більш глибокого вивчення теоретичних проблем, а також відпрацювання навичок використання знань.

Процес використання знань – це вільне володіння мовою науки гістології (наприклад, знання гістологічної термінології), наукова точність оперування формулюваннями, поняттями, визначеннями. У процесі проведення семінару необхідно навчити студентів виступати в ролі доповідачів та опонентів, здобувати вміння та навички постановки й вирішення інтелектуальних проблем і завдань, доводити і спростовувати, відстоювати власну точку зору, демонструвати досягнутий рівень теоретичної підготовки.

Якісно проведений семінар виконує такі функції: розвиваючу (розвиток критичного, творчого мислення, вміння переконувати, доводити, відстоювати власну точку зору); організаційно-орієнтаційну (надання викладачем безпосередньо або через методичні посібники рекомендацій у підготовці студента до семінарського заняття); мотиваційну (поглиблене ознайомлення з досліджуваним питанням, різноманітністю точок зору, виявлення прогалин у своїх знаннях, що стимулює пізнавальні потреби); узагальнення та систематизації знань (ця функція відіграє основну роль, бо в семінарському занятті головне не стільки передати нову інформацію, скільки розширити, закріпити і поглибити раніше отримані знання, знайти способи їх застосування);

виховну (ціннісне взаємозбагачення); контролюючу (відстеження міцності, змістовності, глибини і систематичності самостійної роботи студентів).

Семинар порівняно з іншими формами навчання вимагає від студентів досить високого рівня самостійності – вміння працювати з декількома джерелами, порівнювати, робити власні узагальнення та висновки. На практиці основний недолік полягає в пасивності слухачів, у створенні «видимості» активності шляхом попереднього розподілу питань і виступів, у відсутності справді творчої дискусії. Інтенсивність роботи залежить від форм проведення семінарів і форм контролю. Найбільш плідними є активні форми семінару: дискусії, «круглі столи», рольові ігри, прес-конференції. Кожна з цих форм своєрідна, має специфічні функції, свою методику підготовки, організації та проведення. Ефективним методом самостійної роботи студентів вважається семінар у вигляді розгорнутої бесіди за планом, заздалегідь їм відомим, а також невеликого повідомлення або доповіді з подальшим їх обговоренням. Однак практика показує, що саме в цій формі проведення семінарського заняття студенти зазвичай пасивні.

Досить поширеною формою є заслуховування та обговорення доповідей студентів. Підготовка доповідей включає кілька етапів і передбачає тривалу систематичну роботу студента і допомогу викладача, що надається йому в міру необхідності. Успіх доповіді залежить значною мірою від того, як група бере участь в його обговоренні. Активізації роботи на семінарських заняттях сприяє опонування або рецензування доповідей слухачами. Тим не менше, значна частина студентів залишається пасивною. Важливим елементом семінару є дискусія (від латинського «discussio» розгляд, дослідження) – публічне обговорення якого-небудь спірного питання, проблеми. При цьому обговорюване питання має бути складним, важливим, неоднозначним за підходом і тлумаченням, тобто припускати альтернативні відповіді. Дискусія на семінарі сприяє розширенню і поглибленню наявних у студентів знань, тобто є однією з форм поглибленого, особистісного засвоєння знань. Вона розвиває творче мислення, тобто виступає засобом виховання культури мислення і сприяє осмисленому засвоєнню знань.

Семинар пов'язаний з усіма видами навчальної роботи, тому його ефективність залежить від якості лекцій та самопідготовки студента. Підготовка до семінару розпочинається за тиждень, заздалегідь повідомляється тема і план (основні питання). Виділяється не більше 3–4 питань, при цьому вони формулюються чітко за проблемою, орієнтовані на спілкування, а не на відтворення вмісту підручника чи лекції. У списку літератури виділяється обов'язкова для всіх і додаткова для бажаючих. З метою надання допомоги студентам та здійснення контролю за ходом підготовки до семінару проводяться консультації, на яких роз'яснюються незрозумілі питання, аналізуються вже пророблені моменти.

Аудиторне заняття розпочинається зі вступного слова викладача, який формулює основні завдання заняття, коротко характеризує тему, підкреслює його

практичну значущість. Значну роль при цьому відіграє емоційний настрій викладача. Після вступного слова бажаючі можуть виступити з першого питання. Щоб забезпечити колективне обговорення висунутої проблеми, до аудиторії ставляться такі запитання: «Які доповнення потрібно зробити і чому?», «З чим ви не згодні в повідомленні ваших колег і чому?» тощо. Під час виступу дозволяється користуватися літературою, записами, конспектами. Завершується семінар заключним словом викладача, яке являє собою аналіз та узагальнення проведеної роботи студентів.

Семинар має свої методичні правила: 1) слід намагатися, аби кожен студент був активним учасником семінару; 2) необхідно методично правильно визначати сили учасників; 3) не можна переривати виступи репліками, уточненнями; 4) потрібно привчати студентів говорити по суті питання; 4) слід навчити студентів давати оцінку виступаючому, при цьому звертати увагу на послідовність, логічність викладу, вміння говорити «своїми» словами, робити аргументовані висновки.

Підбираючи предметний зміст аудиторних занять студентів, на яких, окрім власне навчального змісту, освоюються технологічні способи його передачі, переробки і контролю засвоєння, необхідно проводити дидактичну обробку цього змісту з тим, щоб реалізувати в ньому принцип проблемності та надати методичну форму розгортання дискусії, конференції, «мозкового штурму», аналізу професійних ситуацій та інших інтерактивних процедур.

За спостереженнями з практики, найбільш складними для викладача-початківця є два моменти аудиторного заняття. Перший – це організувати активність студентів, відсутність якої компенсується багатослівністю викладача, що намагається таким чином усунути прогалини в знаннях студентів. Другий – це розробити так звані «сценарій» заняття в його можливих варіантах.

Висновки

Використання активних форм проведення контролю аудиторної роботи студентів медичного факультету на кафедрі гістології, цитології та ембріології сприяє формуванню професійного мислення, знань і умінь відповідно до потреб ринку медичної праці (за міжнародними стандартами підготовки фахівців згідно з Болонським процесом [2]).

Перспективи подальших досліджень

За умов реорганізації освітнього процесу за кредитно-модульною системою навчання доцільно впровадити інноваційні методики проведення аудиторних занять. У зв'язку з цим слід організувати на базі профільної кафедри курси з перепідготовки викладачів із метою освоєння ними сучасних методик викладання дисципліни.

Література

1. Грубінко В. В. Індивідуальна та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу / В. В. Грубінко // Матеріали науково-практичного семінару «Кредитно-модульна система організації навчального процесу». – Тернопіль : ТДМУ, 2004. – С. 3.
2. Журавський В. С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський. – Київ : Політехніка, 2003. – 200 с.
3. Медична освіта у світі та Україні / Ю. В. Поляченко, В. Г. Передерій, О. П. Волосовець [та ін.]. – Київ : Книга плюс, 2005. – 383 с.
4. Оптимізація організації контролю знань студентів з гістології, цитології та ембріології у світлі вимог Болонського процесу / Ю. М. Нерянов, В. К. Сирцов, О. В. Федосєєва [та ін.] // Галицький лікарський вісник. – 2010. – Т. 17, № 2, ч. 2. – С. 108–110.

Дата надходження рукопису до редакції: 09.04.2015 р.

Оптимизация контроля аудиторной работы студентов I и II медицинских факультетов

В.М. Євтушенко

Запорожский государственный медицинский университет
МОЗ Украины, г. Запорожье, Украина

Цель – разнообразить методы контроля над проведением аудиторной работы студентов I и II медицинских факультетов при изучении дисциплины гистология, цитология и эмбриология. **Методы:** системного подхода и анализа, анкетирования, опроса.

Результаты. Приведено современное видение методов проведения семинарских занятий на кафедре гистологии, цитологии и эмбриологии в рамках Болонского процесса.

Выводы. Предложенные методы оптимизации контроля аудиторной работы студентов путем введения инновационных технологий проведения семинарских занятий на кафедре гистологии, цитологии и эмбриологии закладывают основы для развития у студентов клинического мышления, умения использовать полученные знания на практике.

Ключевые слова: гистология, студент, аудиторная работа.

Optimizing control of classroom work students I and II medical faculties

V.M. Yevtushenko

Zaporizhzhya State Medical University
Ministry of Health of Ukraine, Zaporizhzhya, Ukraine

Purpose – a variety of ways of supervising the students' classroom work I and II medical schools in the study subjects histology, cytology and embryology.

Methods: A systematic approach and analysis, questionnaire, survey.

Results. The article presents the methods of modern vision of seminars at the Department of Histology, Cytology and Embryology in the framework of the Bologna process.

Conclusions. The proposed means of optimizing control of classroom work of students by introducing innovative technologies of seminars at the Department of Histology, Cytology and Embryology lay the foundation for the development of the students' clinical thinking, the ability to use this knowledge in practice.

Key words: histology, student, classroom work.

Відомості про автора

Євтушенко Валентина Михайлівна – д.мед.н., проф. кафедри гістології, цитології та ембріології Запорізького державного медичного університету МОЗ України; просп. Маяковського, 24а, м. Запоріжжя, 69035, Україна.